

zwrot w ewolucji podejścia do regulacji prawnych ochrony środowiska antarktycznego. Członkowie SUA przebyli długą drogę od zignorowania problematyki ochrony środowiska w Układzie Antarktycznym z 1959 r., poprzez nie mające mocy prawnej zalecenia uchwalane od 1961 r. na Spotkaniach Konsultacyjnych oraz incydentalne konwencje o ochronie fok antarktycznych (1972) i żywych zasobów morskich Antarktyki (1980), do kompleksowego i prawnie wiążącego oraz perspektywicznego Madryckiego Protokołu z 1991 r. o ochronie antarktycznego środowiska oraz zależnych i związanych z nim ekosystemów.

Pomimo, iż Madrycki Protokół z 1991 r., zarówno pod względem formy, jak też treści, korespondował z celami i zadaniami Światowej Konferencji ONZ „Środowisko i Rozwój” (Szczyt Ziemi „Brazylia’92”), obradującej w czerwcu 1992 r. w Rio de Janeiro, Strony Układu Antarktycznego z motywów politycznych sprzeciwiły się próbom włączenia do porządku dziennego tej konferencji problematyki ochrony środowiska antarktycznego.

Przypisy

¹ Protocol on Environmental Protection to the Antarctic Treaty, Dok. XI ATSCM/2/3/2 – 3.X.1991.

² Machowski J., Stan i propozycje regulacji prawnych ochrony środowiska antarktycznego, XVIII Sympozjum Polarne, Świnoujście 1991, Abstrakty, s. 25 i 65-66.

³ Convention on the Regulation of Antarctic Mineral Resource Activities, Dok. AMR/SCM/88/78 – 2.VI.1988.

⁴ Annex I – Environmental Impact Assessment – Dok. XI ATSCM/2/3/3 – 3.X.1991.

Jacek Machowski

Uniwersytet Warszawski
Instytut Prawa Międzynarodowego
05-120 Legiono, ul. Kwiatowa 139

SYSTEM UKŁADU ANTARKTYCZNEGO

W dniach 7-18.X.1991 r. obradowała w Bonn (RFN) Narada Konsultacyjna Układu Antarktycznego z udziałem Delegacji polskiej w składzie: amb. Janusz Mickiewicz, dyrektor Departamentu Prawno-Traktatowego MSZ (przewodniczący) oraz prof. dr hab. Krzysztof Birkenmajer, przewodniczący Komitetu Badań Polarnych PAN (członek delegacji).

W wyniku obrad przyjęto 13 zaleceń, dotyczących następujących zagadnień:

Zal. XVI-1 – **Wymiana informacji** – przewiduje objęcie wewnętrznych aktów prawnych dotyczących realizacji postanowień Układu Antarktycznego i zaleceń Narad Konsultacyjnych, obowiązującym systemem wymiany informacji.

Zal. XVI-2,5,7 – **System antarktycznych obszarów chronionych (SSSI)** – utworzono dwa nowe obszary SSSI, na Wyspie Króla Jerzego, w tym zaproponowany przez Polskę obszar „Lions Rumps”, zwiększając ich liczbę do 33.

Zal. XVI-3 – **System antarktycznych obszarów chronionych (MSSSI)** – utworzono dwa nowe obszary MSSSI, zwiększając ich liczbę do 35.

Zal. XVI-4,6,8,9 – **System antarktycznych obszarów chronionych (SPA)** – dokonano przemianowania i zmian kilku obszarów SPA.

Zal. XVI-10 – **Przegląd systemu antarktycznych obszarów chronionych** – Dokonano zasadniczej rewizji dotychczasowego systemu, dostosowując go do wymagań Madryckiego Protokołu do Układu Antarktycznego o Ochronie Środowiska (4.X.1991), co znalazło wyraz w załączniku do tego zalecenia, zawierającym szczegółowy Aneks V do Protokołu.

Zal. XVI-11 – **System antarktycznych obszarów chronionych** – do listy miejsc i pomników historycznych w Antarktyce dodano 4, zwiększając ich liczbę do 59.

Zal. XVI-12 – **Dostępność antarktycznych danych geofizycznych** – zawiera sugestie usprawnienia Bibliotecznego Systemu Danych Sejsmicznych (SDLS), prowadzonego przez SCAR.

Zal. XVI-13 – **Turystyka i działalność pozarządowa** – podjęto prace nad przygotowaniem kolejnego Aneksu do Madryckiego Protokołu o ochronie środowiska antarktycznego przed szkodliwymi skutkami działalności turystycznej i pozarządowej.

Na zakończenie Narady przyjęto Posłanie do Stacji Antarktycznych oraz Deklarację z okazji 30-ej rocznicy wejścia w życie Układu w sprawie Antarktyki. W Deklaracji tej, przedstawiciele Stron Układu powitali z zadowoleniem przekształcenie całej Antarktyki w rezerwat przyrody, mający służyć sprawom pokoju i nauki oraz wyrazili chęć intensyfikacji współdziałania w dekadzie międzynarodowej współpracy naukowej w Antarktyce 1991-2000. Dokonując w przyjętym dokumencie podsumowania trzydziestoletniego funkcjonowania Układu, nakreślono jednocześnie perspektywy jego dalszego działania w takich dziedzinach jak współpraca na rzecz pokoju, ochrony środowiska i nadania priorytetu badaniom naukowym.

Wyniki Narady w Bonn i treść przyjętej Deklaracji rozwiewają wiele obaw o przyszłość Układu w sprawie Antarktyki, zawartego w zasadzie na 30 lat i jego funkcjonowania w nowych warunkach stosunków międzynarodowych, jakie ukształtowały się na przełomie lat osiemdziesiątych i dziewięćdziesiątych.

W Bonn potwierdzono potrzebę zwiększenia częstotliwości Narad i zwoływania corocznych spotkań, ustalając, iż XVII Narada Konsultacyjna odbędzie się w Wenecji w dniach 11-20.XI.1992 r. oraz zatwierdzono tymczasowy porządek dzienny tej Narady, złożony z 21 punktów, będących w większości kontynuacją wcześniej rozpoczętych prac.